Aan algemeen bestuur

Memo

Datum 16 september 2026

Onderwerp Bijlage 1: uitwerking financiële kengetallen en signaleringswaarden

1. Inleiding

In deze bijlage is een nadere uitwerking opgenomen van de te gebruiken financiële kengetallen en de te hanteren werkwijze met een signaleringswaarde voor elke financieel kengetal.

2. Wetgeving en toezichthouder

Er zijn geen financiële normen voorgeschreven voor waterschappen. Het is aan het waterschap zelf om hier invulling aan te geven.

De provincie, in haar rol als toezichthouder, geeft het volgende aan:
Voor waterschappen geldt eveneens dat het financieel toezicht zich richt op een duurzame financiële huishouding en daarmee verbonden organisatorische en juridische aspecten. […] Verder is de ontwikkeling van de schuldpositie van de waterschappen een belangrijk onderdeel voor het financieel toezicht. De door de waterschappen vastgestelde kaders zijn hierbij leidend/het uitgangspunt.

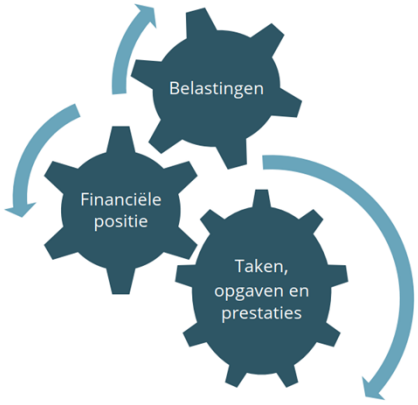
Wel is het zo dat per verslagjaar 2025 het Waterschapsbesluit (“BBVW”) is aangepast. Eén van de aanpassingen heeft betrekking op de wijze hoe in samenhang gerapporteerd moet worden over de financiële positie. In de paragraaf uiteenzetting van de financiële positie (in de begroting en in de jaarstukken) wordt conform art 4.14 lid 1f ten minste afzonderlijke aandacht besteed aan:

…
f. de volgende kengetallen, waarbij een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie plaatsvindt:

- **1°.**weerstandsvermogen,
- **2°.**nettoschuldquote,
- **3°.**EMU-saldo,
- **4°.**wendbaarheid van de begroting,
- **5°.**lastendruk.

Deze kengetallen weerspiegelen in samenhang de keuzes die een waterschap kan maken. Elk van deze kengetallen geeft een ander aspect van de balans tussen schulden en

inkomsten weer, om zo de robuustheid van de financiële positie te duiden. Losstaand geeft elke indicator een beperkt beeld, maar samengenomen heeft hun overkoepelende beeld meer zeggingskracht.

3. Financiële kengetallen

In deze paragraaf is per indicator een korte toelichting opgenomen.

De signaleringswaarden dienen niet als norm, maar om het gesprek te voeren over de driehoek doelen – belastingen – financiële positie. Hierbij is wel relevant aan te geven dat in de duiding relevant is om goed toe te lichten waar ontwikkelingen in de financiële kengetallen door veroorzaakt worden (bijv. toename wettelijke verplichtingen, stijgende marktprijzen, etc.).

3.1 Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin het waterschap in staat is tegenvallers op te vangen zonder dat dit de financiële positie ernstig aantast. Als een waterschap onvoldoende weerstandsvermogen heeft, moet bij een forse calamiteit direct een beroep op de belastingbetaler worden gedaan om het aldus ontstane negatieve eigen vermogen weg te werken.

Momenteel wordt een bandbreedte gehanteerd voor de ratio van de hoogte van het weerstandsvermogen, ten opzichte van de financieel gemaakte risico’s, tussen de 1,4 en 2,0. Voorgesteld wordt om te gaan werken met een signaleringswaarde. Hierbij wordt (net zoals nu) het weerstandsvermogen gevormd door de algemene reserves.

Overigens zal er in 2026 beleid worden opgesteld voor (organisatiebreed) risicomanagement. Conform artikel 16 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie zal dit beleid voorgelegd worden aan het AB.

3.2 Nettoschuldquote

De nettoschuldquote is een financieel kengetal dat de verhouding weergeeft tussen de

totale omvang van de nettoschuld[1] en de totale inkomsten (belastingopbrengsten + alle overige opbrengsten) van het waterschap.

Momenteel is er door het algemeen bestuur een norm vastgesteld voor de maximale hoogte van de nettoschuldquote. Voorgesteld wordt om over te stappen naar een signaleringswaarde (net als voor de andere financiële kengetallen).

3.3 EMU-saldo

Binnen de EMU coördineren lidstaten hun begrotingsbeleid. Dat moet ervoor zorgen dat schulden houdbaar blijven. Volgens de bekendste afspraken mogen de EU-landen:

- een begrotingstekort, ofwel EMU-tekort, hebben van maximaal 3% van het BBP
- een maximale overheidsschuld hebben van 60% van het BBP

Het EMU-saldo van de waterschappen wordt voornamelijk bepaald door het verschil tussen netto-investeringsuitgaven en afschrijvingen en de inzet van reserves. De financiële ruimte om te kunnen investeren wordt daarmee deels ingekaderd door het toegestane EMU-tekort. De ruimte van waterschappen in het Nederlandse EMU-tekort (vertaald naar een EMU-referentiewaarde per waterschap) bepaalt hoeveel er kan worden geïnvesteerd. Een EMU-tekort betekent dat een waterschap in een jaar op kasbasis meer heeft uitgegeven dan dat er aan inkomsten was. Dit EMU-tekort is ongeveer gelijk aan het bedrag waarmee de netto-schuld toeneemt.

Voor de bepaling van het EMU-saldo wordt aangesloten bij de wettelijk voorgeschreven berekeningswijze.

3.4 Wendbaarheid van de begroting → aandeel kapitaallasten

Een wendbare begroting biedt meer mogelijkheden om de financiële positie te verbeteren dan een begroting waarvan de kosten in hoge mate vastliggen. In het Waterschapsbesluit wordt met de term wendbaarheid het aandeel kapitaallasten ten opzichte van de totale lasten bedoeld. De kapitaallasten (rente en afschrijvingslasten) vormen een groot deel van de op korte termijn moeilijk te beïnvloeden kosten. De kapitaallasten bewegen mee met de omvang van de investeringen (afschrijvingslasten) en leningen (rentelasten). Daarmee helpt dit financiële kengetal bij het beheersen van de structurele vaste lasten op de lange termijn.

Omwille van eenvoud (en uitvoerbaarheid) kiezen we ervoor om aan te sluiten bij de definitie van het Waterschapsbesluit alleen dit kengetal dan ook concreet het aandeel kapitaallasten te noemen, zodat helder is waar het over gaat.

3.5 Lastendruk

In begroting en jaarrekening wordt conform het Waterschapsbesluit de lastendruk opgenomen. Dit wordt conform afspraak opgenomen voor één van de lastendruk profielen,

[1] Voor de berekening wordt aangesloten bij de definitie van de UvW, zijnde de langlopende schulden, het saldo schatkistbankieren, het saldo liquide middelen, het saldo van de kortlopende passiva / overlopende passiva minus het saldo van de kortlopende vorderingen / activa, minus het saldo van de financiële vaste activa

zijnde een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 370.000. Hiervan wordt de lastendruk berekend en vergeleken met het landelijk gemiddelde. Dit laat zien dat de lastendruk voor dit profiel van ons waterschap ruim onder het landelijk gemiddelde ligt.

In meerjarig perspectief richting toekomst is het lastig om de indicator op deze wijze te berekenen en presenteren. Daarom wordt voorgesteld om voor deze financiële indicator niet de lastendruk te hanteren, maar uit te gaan van de stijging van de totale belastingopbrengsten.